

Overzicht richtlijnen testen en PBM voor medewerkers in de Gehandicaptenzorg

20 juli 2020

Versie 20 juli 2020

Dit overzicht zal periodiek worden geactualiseerd.

Opgesteld door de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) en de Vereniging van Artsen voor Verstandelijk Gehandicaptten (NVAVG), in coproductie met de beroepsvereniging van professionals in sociaal werk (BPSW) en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).

Contact via corona@vgn.nl

Veilig werken door testbeleid en gepast gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)

Om als zorgmedewerker veilig te kunnen werken in coronatijd zijn er richtlijnen en professionele handreikingen opgesteld. Dit is een overzicht van de richtlijnen voor jou als zorgmedewerker in de gehandicaptenzorg. De stroomschema's geven een overzicht van welke adviezen gelden in welke situatie.

In de basis kun je veilig werken als:

- jij en je collega's de richtlijnen voor basishygiëne volgen,
- cliënten en zorgmedewerkers getest worden wanneer zij corona gerelateerde klachten hebben,
- je PBM gebruikt wanneer de situatie daar om vraagt: in ieder geval wanneer je langere tijd dichtbij een cliënt komt die corona gerelateerde klachten heeft (binnen 1,5 meter).

Toch kan het zijn dat je twijfelt over een specifieke situatie of dat je bang bent om besmet te raken of om cliënten te besmetten. Ook moet je soms snel handelen in een onzekere situatie.

Daarnaast is het zo dat PBM niet alleen beschermen, maar bij onjuist gebruik juist ook een risico op besmetting vormen. En het gebruik van PBM kan vervelend zijn in de communicatie met cliënten of zelfs angst oproepen bij cliënten. Daarom is gepast gebruik belangrijk.

Op de volgende pagina's is overzichtelijk weergegeven hoe je risico's kunt afwegen.

Afwegingen van het risico dat jij een cliënt besmet: 4 routes (zie stroomschema 1)

ROUTE 1

Als je zelf **geen klachten** hebt en geen mensen in je omgeving met klachten, dan gebruik je geen PBM, tenzij de normale protocollen van een (medische) zorghandeling dit vragen.

ROUTE 2

Als je **corona gerelateerde klachten** hebt zoals neusverkoudheid, hoesten, benauwdheid of koorts, dan laat je je testen en blijf je thuis. Bij een positieve uitslag volgt bron- en contactopsporing door de GGD. Als zorgmedewerker blijf je thuis tot minimaal 7 dagen na de start van de symptomen EN je 48 uur koortsvrij bent EN 24 uur symptoomvrij bent¹.

ROUTE 3

Huisgenoten zijn contacten die in dezelfde woonomgeving leven en waarmee je langdurig op minder dan 1,5 meter afstand contact hebt. Heb je **een huisgenoot met corona gerelateerde klachten**, dan is het belangrijk dat deze zich laat testen. Je mag alleen werken als je zelf geen klachten hebt. Heeft je **huisgenoot luchtwegklachten en koorts en/of benauwdheid**, gebruik dan PBM totdat de testuitslag bekend is. Is je **huisgenoot positief getest** op corona, dan blijf je thuis tot 14 dagen na het laatste onbeschermd contact. In uitzonderingssituaties kan je werken met gebruik van PBM. Dit overleg je met de bedrijfsarts of GGD¹. Is de **huisgenoot een kind van 0-6 jaar** met alleen neusverkoudheid én zijn er geen mensen in de omgeving met corona gerelateerde klachten, dan mag je je reguliere werk doen². Bij een kind met luchtwegklachten, koorts of benauwdheid overweeg je een test en het werken met PBM. Deze afweging maak je met een deskundige en je collega's (multidisciplinair).

ROUTE 4

Nauwe contacten zijn mensen met wie je langer dan 15 minuten op minder dan 1,5 meter afstand contact hebt gehad, tijdens de besmettelijke periode. Het kan ook gaan om een 'hoogrisico' contact, zoals in het gezicht hoesten of

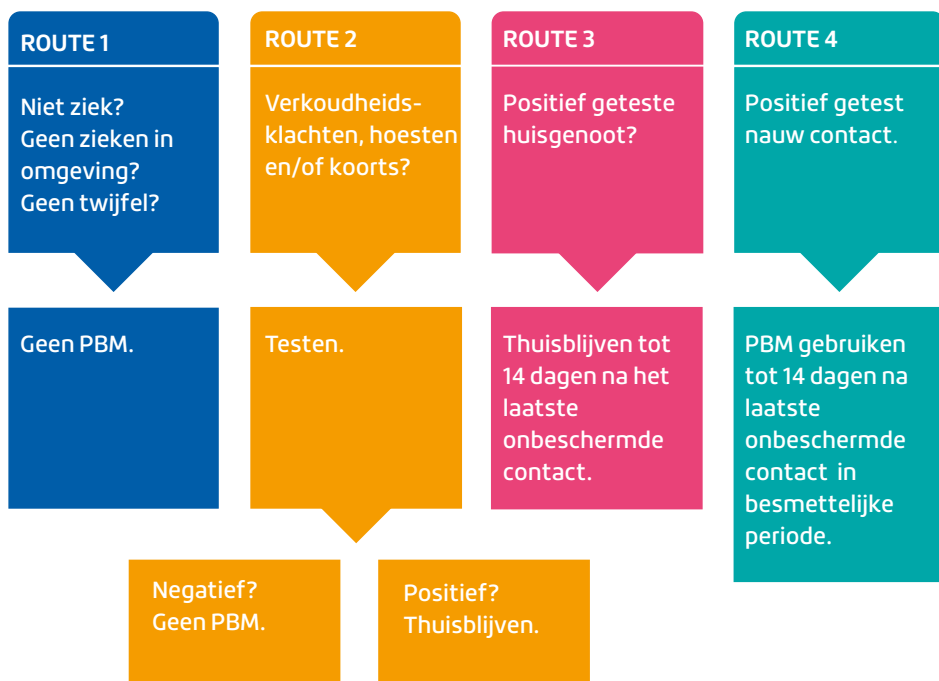
¹ Bron RIVM: <https://lci.rivm.nl/lci.rivm.nl/covid-19/bijlage/zorgmedewerkersinzetentestbeleid>

² Geïnspireerd op: <https://lci.rivm.nl/langdurig-neusverkouden-kinderen>

direct fysiek contact zoals zoenen³. Als je **onbeschermd nauw contact** hebt gehad met iemand die positief getest is op corona, dan draag je PBM bij nabije zorgverlening tot 14 dagen na het laatste onbeschermd contact¹. Je mag alleen werken als je zelf geen klachten hebt. Het kan ook zijn dat je **twijfelt** over de risico's. Denk dan met name aan twijfel over de klachten van iemand waarmee je nauw contact hebt gehad. Of misschien heb je nauw contact gehad met iemand die getest wordt op corona. Dan overleg je met een medische dienst, (huis)arts of verpleegkundige of collega's (multidisciplinair) over het risico en het werken met PBM. Twijfel je en kan de zorg niet wachten én moet je dichtbij de cliënt komen, dan gebruik je PBM.

Stroomschema 1

Risico dat een medewerker een cliënt besmet

³ Bron: <https://ici.rivm.nl/COVID-19-bco>

Afwegingen van het risico dat een cliënt jou besmet: 4 routes (zie stroomschema 2)

ROUTE 1

Als een cliënt **geen klachten** of bekende klachten heeft zoals hooikoorts of chronische verkoudheid, dan gebruik je in principe **geen PBM**. Je kent de omstandigheden en de cliënt goed.

ROUTE 2

Als een cliënt **corona gerelateerde klachten** heeft zoals hoesten, benauwdheid of koorts, dan overleg je met een arts over een test en gebruik je PBM volgens de RIVM-richtlijn 'Uitgangspunten PBM buiten het ziekenhuis'⁴.

ROUTE 3

Als je **als medewerker in de risicogroep valt en je maakt je zorgen**, dan kun je overleggen met je werkgever en de bedrijfsarts over het aanpassen van je werk of het gebruiken van PBM⁵.

ROUTE 4

Als je **twijfelt** over de context of de gezondheid van de cliënt, overweeg dan het gebruik van PBM. Denk daarbij aan een **combinatie** van de volgende situaties⁶:

- Je kunt de gezondheid van de cliënt of iemand in zijn nabije omgeving niet goed inschatten. Misschien signaleer je een verandering in het gedrag of de toestand van de cliënt.
- Je kunt de situatie niet goed inschatten en mogelijk geen afstand houden. De cliënt is niet goed te instrueren of zijn gedrag niet goed in te schatten.
- Ook het risico van de zorgactiviteit is een overweging. Er is kans op besmetting en/of spatten. De handeling kan hoesten en/of verslikken uitlokken zoals eten en drinken bij iemand met slikproblemen. Je bent langer en dichtbij het gezicht van een cliënt zoals bij tandenpoetsen, scheren of je geeft medicatie in de mond of neus.

Dan overleg je met een medische dienst, (huis)arts of verpleegkundige of collega's (multidisciplinair). Kan de zorg niet wachten én moet je dichtbij de cliënt komen, dan overweeg je gebruik van PBM. Je vertrouwt dan op je eigen professionele oordeel. Jouw team en organisatie steunen je daarin. Het is

⁴ Bron RIVM: <https://lci.rivm.nl/covid-19/PBMBuitenziekenhuis>

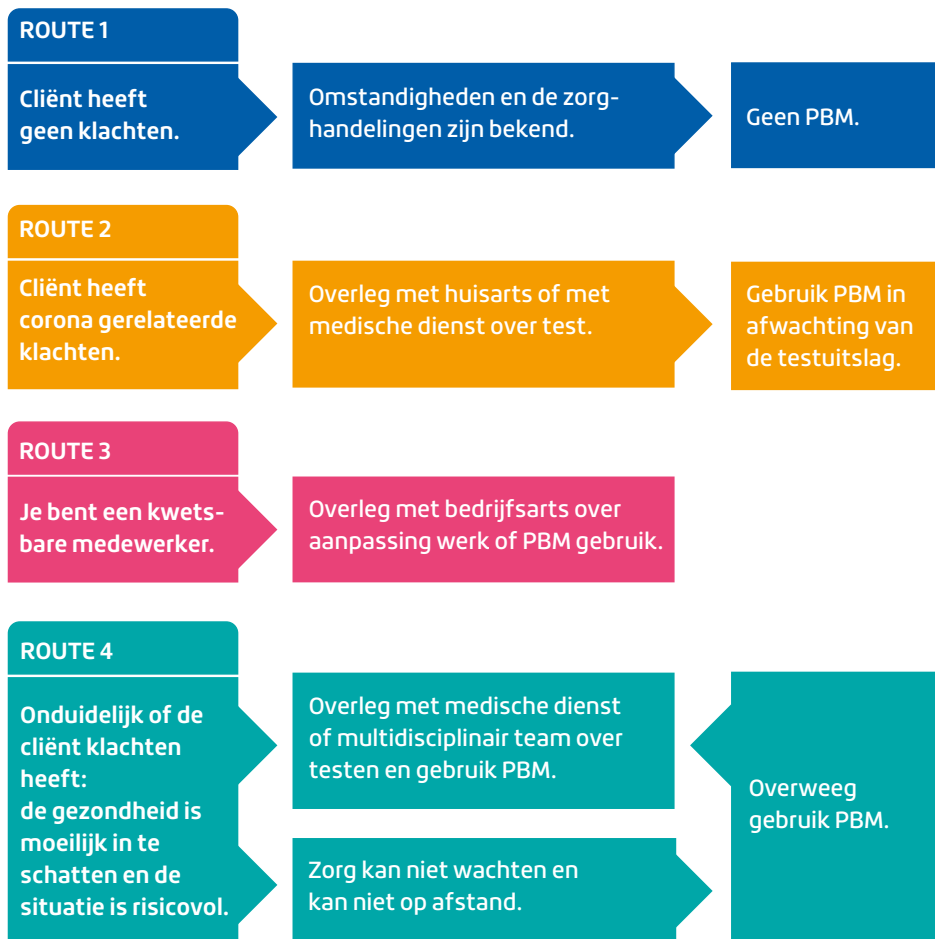
⁵ Bron RIVM: <https://lci.rivm.nl/kwetsbare-medewerkers>

⁶ Bron Handreiking V&VN: <https://www.venvn.nl/media/uefhfs5q/handreiking-pbm-voor-sectoren-buiten-ziekenhuis.pdf>

belangrijk dat je weet waar je in deze uitzonderingssituaties PBM kunt krijgen. Kom je er niet uit of sta je voor een dilemma, dan kan de beroepscode je helpen bij het professioneel handelen en oordeelsvorming⁷.

Stroomschema 2

Risico dat een cliënt een medewerker besmet

⁷ <https://www.bpsw.nl/professionals/sociaal-agogen/beroepscode-sociaal-agogisch-werker/>

Samengevat

Is de situatie of de gezondheid moeilijk in te schatten én kan de nabije zorg niet wachten, dan gebruik je PBM. Bespreek de situatie met een arts of verpleegkundige.

Welke PBM gebruik je en hoe?

- Als je nabije zorg verleent aan een cliënt met corona gerelateerde klachten dan gebruik je een spatwaterdicht chirurgisch mondneusmasker type IIR, een bril, schort en wegwerphandschoenen.
- Als je zelf klachten hebt, dan blijf je in principe thuis. Heb je geen koorts en ben je genoodzaakt om toch lichamelijke verzorging te verlenen aan een patiënt, dan gebruik je een chirurgisch mondneusmasker type II en wegwerphandschoenen.
- Het mondneusmasker kan drie uren achtereen gedragen worden (bij verschillende patiënten). De handschoenen moeten per patiënt gewisseld worden.

Op de website van het [Kennisplein Gehandicaptensector](#) staan tips en filmpjes hoe je PBM gebruikt en hygiënemaatregelen toepast.

BPSW
beroepsvereniging
van **professionals**
in sociaal werk

nvavg nederlandse vereniging van artsen
voor verstandelijk gehandicapten

 vgn vereniging
gehandicaptenzorg
nederland